

■ Afaq ŞİXLİ

6 fevral 2016

WWW.KASPI.AZ

PROZA

18

...Tavana baxmaqdan yoruldu. Evin içini gözdən keçirməyə başladı: hər şey tanışdı, hər şey doğmaydı, əzizdi. Bütün əşyaların öz xatirəsi, öz tarixi vardi. "İndi nə var ki evə nəsə almaq - deyə öz-özünə fikirləşdi Qızılqül nənə. O gün Qumru deyirdi ki, Ülkərin qızına cehiz almağa gediblərmiş. Bir günün içinde bir dünya şey alıblar. Bəzim vaxtimzdakı kimi deyil ha indi... Odur, o komodu tapıb alana qədər rəhmetlik atam Tifləsə gedib-gelməkdən yorulmuşdu, iki inəyin pulunu sayıb vermişdi. Bəzim sağ olmuşlar da evi təmir edəndə istəyirdilər ki, tullayalar. Dədim, a bala, neynirsiz? Bu mənim ata yadigarımı, cehizimdi, xalis qoz ağacıdı. Balacalar da o qədər güldülər ki, hələ..."

Qızılqül nənə öz-özünə gülümşündü, nəvələri yadına düşdü. Kimsəsiz deyildi o, - beş uşaq anasıydı, on üç nəvəsi vardi ve hamısı da ilk-əvvəl bu evdə göz açmışdır dünuya. Sonra şəhər onun övladlarını bir-bir öz qoynuna çəkmiş, Qızılqül nənəni tək qoymuşdu.

Vaxt var idi, o, səhərin gözü açılmamış durar, inəkləri sağib toyuq-cücəni yemləyər, həyəti süpürərdi. Hamı yatmışkən, damın qapısını bağlayıb cırhacırla qaymaq çəkər, yumurta bisirər, çörək qızdırardı. Hər şey hazır olanda oğlusağı durğuzardı. Rəhmətlik həyat yoldaşı İlyas kişi sağ olanda bu işləri birlikdə görərdilər.

Eh... Onun ölümündən sonra həyatını ancaq nəvələrini böyüməyə həsr edən Qızılqül nənə tek qalmışdı indi. Düzdür, oğlanları vaxtaşırı pul göndərir, ildə bir-iki dəfə galib qutu-qutu yağı, pendir, çuval-çuval un, şəkər alıb qoyurdular, qış üçün odun tədarük edirdilər, amma ananın ehtiyacları bununla bitmirdi ki... - bir insan hərinə, əzizlərinin səsinə, sözünə, gülüşünə ehtiyacı vardi onun.

Lakin yenə də qonşuların yanında özünü o yerə qoymur, bir dəfə də olsun gileyənləndirdi. Hər dəfə söz düşəndə deyirdi: "Allah vursun kəndi, iş-güç yoxdur deyə köçüb getdilər anası ölmüşlər. Neyləşinlər? Bir mənə görə diplomlarını batırınlar? Onda da-ha o zülmə niye oxutmuşduq onları? Vallah, məni də çağırırlar ki, ay ana, gel, bizimlə yaşa, amma mən günqara şəhər evinə sışışa bilmirəm. Hərdənbir qış vaxtı gedirəm, bir həftədən sonra ürəyim sıxılır, darıxıram. Burada onlarsız darıxıram, orada da öz viranxanamdan ötrü burnumun ucu göynəyir, guya yel əsib qoz tökülb..."

Canı sağlam idi, əli iş tuturdu - heç kimə möhtac deyildi Qızılqül nənə, necə deyərlər, kəndin bu başından vurub, o başından çıxarıdı. Bazarlığını da özü edirdi, çörəyini də bişirirdi, bağ-bağçanı, ev-əşiyi də səliqədə saxlayırdı. Səliqəsinə də ki, söz ola bilməzdilə. Axırıncı iki ildə isə çox əldən-ayaqdan düşmüşdü. Hər işi görə bilmir, birini edəndə o biri qalırı. Kənddə yaşayan qohumları, elə qonşular özləri də vaxtaşırı galib baş çəkir, bəzi işlərin qulpundan tuturdular, amma bu o deyildi...

Payız girəndən vəziyyəti ləp pisləşmişdi. Qonşusu Ülkər arvad Ağstafadan telefon açıb oğlanlarına çatdırılmışdı ki, anaları bərk xəstədir, gəlsinlər! Onlar da, demişdilər ki, indi işin-güçün çətin vaxtıdır, yalnız uşaqların qış tətilində gələ biləcəklər. O vaxtdan bəri gözleri yolda qalan Qızılqül nənə günləri sayırdı.

Yaxın qohumlarından birinin qızı - Qumru - hər gün günorta galib ona baş çəkirdi. Özü ilə bir nimçə yemək gətirib onu yedizdir, gedəndə də yuyulması nə olsa, aparırdı. Qızılqül nənə hər dəfə

sözarası: "Ay Qumru, bəs məktəbiniz nə vaxt bağlanacaq?" - deyə soruşurdu. Sonra, tək qalandan, balıncının altından bir üzündə Qız qalasının şəkli olan kiçik təqvim (bazara gedəndə Ülkər arvada aldırılmışdı) çıxarıb baxır, köksün ötürüb yenə də yeri-nə qoyurdu.

Xəyallarında nəvələrini oxşayan nənənin gözləri doldu. Yaylığının ucu ilə yanağını sildi. Yenə gözlərini tavana zillədi: bütün taxtaların sayını, hansının enli, hansının ensiz olduğunu əzbər bilirdi. Baxışlarını çatlamış kərənin üzərində saxladı: "Bəzim kişi, Səttər gözütökülmüşə hələ dedi ki, ay Səttər, bu kərən çat verəcək. Səttər zalimoğlu da elə öz bildiyini elədi. O rəhmetlik de özünəgörə deyildi, yaman höcət idi..."

Evin tikildiyi vaxtlar gözü-nün qabağına geldi. İlyas kişi onda ləp cavan idi. Orta boylu, nazik bədənli, mehriban çöhrəli... Həç kimin xətrinə dəyməz, hamının hörmətini

səsə qulaq verirdi. Hə-lə gec deyildi. Öz-özüne: "Saat on ikiyədək gözləyəcəm, - dedi, sonra da peşman oldu. - Bəs, gəlməsələr? Yox, gələrlər, məktəb bağlanıb axı... Bəs, gəlməsələr, canları sağ olsun!" O, bunları fikirleşə, ürəyində yenə də bir ümid yeri qoydu ki, bəlkə oğlanları yola axşamüstü çıxıblar və onda, ancaq səhərə yaxın çatarlar. Ürəyindəki bu ümidi özündən də gizləmək istədi, utandı.

İri saatın gece yarısını bildirən dinqıltısı elə bil onun ürəyinə vu-rulan gülə səsi oldu. Bayaqdan unutduğunu ağırları yenə baş qaldırdı, gümrahlığı bir-dən-bire yoxa çıxdı, bədəni başqan ayağa üşürgələndi: "Bu gün heç kim gəlməyəcək!" Boğazı qurudu. Susadi.

Şəkilli təqvim

Nənəmin əziz xatirəsinə

hekaya

saxlardı. İmkanı çatdıqca fəqir-fü-qərəya kömək etməyə çalışardı. Qızılqül də bir Qızılqül idi! - kəndin bütün qadınlarından gözəldi, qoçaqdı. Necə deyərlər, bir-birlərinə yaraşındılar. Onların səadəti-ne sevinənlər də vardi, qıbtə edib bəxtəver verənlər də.

O vaxt kənddə çox az adam tapırdı ki, İlyas kisininkı kimi evi olaydı... İndi isə, elə imarətlər ucalmışdır ki, bu onların yanında cılız qalmışdı. Oğulları dörd-beş il əvvəl xeyli temir işləri aparmış, evi bir qədər abira salmışdır. Amma Qızılqül nənənin gözünə elə şəyər görünmürdü. O, bu evin hər daşını, hər kərpicini sevirdi, hər taxtanın, hər kərənin dilini bilirdi.

...Köhne divar saatının tiqqılıtısı evin lal sükutunu pozurdu. Bir qədər qulaq verdi. Çardaqda da nəsə bir cırılı vardi. Bir az da bu səsə qulaq asdı. İstədi ki, hər iki-sini eyni vaxtda dinləsin, amma ne qədər çalışıda ya saatın tiqqılıtısını eşitdi, ya da çardağın cırılıtısını. "Gör nəyle vaxtımi öldürürəm!" - deyə öz-özünü danladı, kəsdi. Bir az gözüyümülü durdu. Lap darıxdı.

Ülkər arvad axşamlar, inəkləri sağıdan sonra, elində bir bar-daq köpüklü süd, galib ona baş çəkir, olandan-keçəndən danışır-dı. Bəzən birlikdə keçmişləri ya-da salır, şirin-şirin gülləndürər. Onların yaşdaşlarından kənddə çox az adam qalmışdı deyə, bir-birinin üstündə esirdilər. Bu axşam da gəlməşdi. Qumru da gəlməşdi, özü də həmişəkindən bir az tez. Demişdi ki, məktəb bağlanıb, on gün evdə olacaqlar. Elə ona görə də, səhərdən bəri Qızılqül nənənin səbri-qərəri kəsilmişdi. Elə bu səbəbdən, özüne yer tapa bilmirdi, sanki, yatağına qor dolmuşdu.

Ülkər arvaddan darağıni istəmiş, saçlarını dara-yıb hörmüş, qızılı kəlağayışını bağlatdırılmışdı. Qonşusu ondakı bu canlanmadan bir az xoflanmışdı, çünki eşitmişdi ki, bu pis əlamətdir: ağır xəstələr ölüm qabağı belə gümrahlaşırlar. Düzdür, öz ev-əşiyini yiyəsiz qoya bilmədiyindən getmişdi, amma fikri-zikri rəfiqəsinin yanında qalmışdı. Ürəyində onun oğullarını yamanlamışdı.

Qızılqül nənə hər dəqiqədən bir pəncərəyə sarı boylanır, hər

övvəllər olduğu kimi, böyük nəvəsi Sonanı səslədi ki, ona bir stəkan su versin. Birdən yadına düşdü ki, evdə təkdir. Eyməndi. Bədəni titrədi. "Sarsaqlayıram deyəsən!" Bismillah edib, salavat çevirmək istədi. Qolu odun kimi olmuşdu, qaldıra bilmədi. "Yəqin üşümüşəm", - deyə düşündü, boylandı. Ülkər arvadın sobaya atdığı odunlar çoxdan yanıb kül olmuşdu. Durmaq istədi, olmadı. Əlacılılığını hiss etdi, gözləri yaşardı. Təklikdə ölmək qorxusunu canını bürüdü.

Birdən gözləri bir işığa sataşdır. "Uşaqlar gəldilər deyəsən, maşınlarının işiğidir", - deyə sevindi.

Yox... Bu maşının işığına oxşamırdı. Qulağına tanış, məhrəm bir səs gəldi. Çoxdandı ki, o bu səsi eşitmirdi, həsrətindəydi... Elə bil ruhuna rahatlıq çökdü, ürəkləndi. Var qüvvəsini toplayıb başını qaldırmağa çalışdı, bacarmadı. "Burdayam" - demək istədi, səsi çıxmadi. Gözlərini işığa zillədi, gülümşündü. Səs gələn səmtə baxdı, baxdı...

Qorxmurdu, üşümürdü, darıxmirdi daha...